GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunī 6 fior., pe trei lunī 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunī 18 fr., pe trei lunī 9 francī.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţī.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.
Scrisorī nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 64. *Sâmbătă în 5 (17) Maiŭ* 1884.

3 (15) Maiu în Cluşiu.

Braşovŭ, 4 (16) Maiŭ.

In momentulŭ cândŭ era sĕ punemŭ ḑiarulŭ sub presă, amŭ primitŭ foile maghiare din Cluşiu şi, înlăturândŭ articolulŭ nostru de fondŭ, dămŭ chiar la acestŭ locŭ unŭ estrasŭ despre cele întêmplate în preséra ḑilei de 3 (15) Maiŭ la Cluşiu, reservându-ne a reveni pe largŭ, după ce ne vorŭ raportá şi corespondenţii noştri.

La 6 óre după améḑĭ, studenţii maghiarĭ dela Universitate, în numĕrŭ de mai multe sute, s'au adunatŭ în grĕdina comitelui Banffy şi, constituindu-se într'unŭ meetingŭ formalŭ, oratorii se întreceu în a aţîţá spiritele în contra societăţii studenţilorŭ români numită „Iulia", strigândŭ, că în glóte şi cu sabia în mână sĕ se ridice în contra opincei românescĭ.

In urma mai multorŭ cuvêntărĭ aţîţătóre, adunarea a luatŭ următórele resoluţiunĭ:

1. „Tinerimea maghiară universitară îşĭ esprimă indignaţiunea în contra tinerimei romane, „care desvóltă o mişcare ostilă elementului şi statului maghiarŭ.

2. „Avêndŭ în vedere, că cuibulŭ acestorŭ „agitaţiunĭ e societatea „Iulia," sĕ se înainteze guvernului o adresă pentru disolvarea ei."

3. „Décă guvernulŭ n'ar da ascultare, atuncĭ „sĕ se céră schimbarea statutelorŭ ei, ca cu chipulŭ acesta sĕ se înlăture deodată cu fărădelegile sĕvêrşite de ea şi acelŭ agitatorŭ naţionalŭ, care stă în fruntea ei fără sĕ fie „studentŭ universitarŭ."

4. „Sĕ se céră dela guvernŭ, ca profesorulŭ de limba română la Universitate, d. Dr. „Gregorie Silaşi, sĕ-şĭ facă cursulŭ numai „în limba maghiară."

5. „Tinerii românĭ, găsiţĭ vinovaţĭ, sĕ fie „esclusĭ din tóte societăţile universitare."

„Pentru redactarea şi esecutarea acestorŭ resoluţiunĭ s'a alesŭ o comisiune de nouĕ membri".

Ce privesce escesele tumultuóse, anunţate deja de noi în numĕrulŭ de erĭ, reproducemŭ după „Kolozsvári Közlöny" dela 16 Maiŭ, ḑiarŭ guvernamentalŭ din Cluşiu, următórele:

„Tinerimea maghiară, formândŭ unŭ conductŭ imposantŭ, s'a pusŭ în mişcare pe strada „Mănăşturului, aclamândŭ necurmatŭ pe profesorĭ. „Imediatŭ a urmatŭ o astfelŭ de demonstraţiune **pe care chiar şi noi o regretămŭ.** Au spartŭ ferestrile localului societăţii „Iulia" şi ferestrile locuinţelorŭ d-lorŭ advocaţĭ românĭ Coroianŭ şi Isacŭ. S'au opritŭ, apoi înaintea locuinţii d-lui profesorŭ Dr. „Silaşi şi au demonstratŭ în modŭ estraordinarŭ de violentŭ. Punêndu-se conductulŭ érăşĭ în mişcare, s'a opritŭ înaintea locuinţii rectorului universităţii d. Abt Antal, „pe care cu însufleţire l'a aclamatŭ.

„Poliţia pretutindenea a intervenitŭ, dér tinerimea maghiară era în numĕrŭ atâtŭ de mare, „încâtŭ pe de-o parte poliţia nimicŭ nu putea împedecá (?), ér pe de altă parte numai tactului „prefectului poliţiei i se póte mulţămí, că nu s'a „întêmplatŭ nicĭ o ciocnire între tinerime şi poliţiă. (!)

„In fine tinerimea maghiară, aflândŭ, că „tinerii românĭ sunt adunaţĭ în sala Biazini, ca „sĕ sĕrbătorésca aniversarea ḑilei de 3 (15) Maiŭ, „unde mai erau cu ei advocaţĭ şi cetăţenĭ românĭ pasiviştĭ, a intratŭ în sală şi spre cea „mai mare indignaţiune a tinerimei maghiare, „Românii cântau cu multă cutezanţă „cântece naţionale. Năvălirea tinerimei maghiare în sală, care e publică, „neapĕratŭ că e justificată. Intrândŭ aci „tinerii maghiarĭ începură a cânta imnulŭ naţionalŭ maghiarŭ. Advocatulŭ românŭ d. Coroianŭ, luândŭ cuvêntulŭ, a accentuatŭ că Românii serbătorescŭ aniversarea ḑilei de 3 (15) „Maiŭ 1848, precum Maghiarii sĕrbătorescŭ aniversarea ḑilei de 3 (15) Martie 1848. A amintitŭ apoi despre drepturile naţiunei române „şi tinerimea maghiară a fostŭ destulŭ „de răbdătóre ca sĕ-lŭ asculte unŭ „cuartŭ de óră. Dér în urmă perḑêndu-şĭ „răbdarea, printr'unŭ sgomotŭ asurḑitorŭ i-a „curmatŭ graiulŭ. Poliţia a invitatŭ tinerimea maghiară sĕ părăséscă sala, dér ea a „declaratŭ, că va face acésta numai décă şi „tinerii românĭ se vorŭ depărtá! La 12 óre „din nópte, tinerii maghiarĭ, formândŭ douĕ „rîndurĭ şi musica cântândŭ marşulŭ lui Racotzi, „Românii au trebuitŭ sĕ trécă prin mijloculŭ „acelorŭ rênduri şi sĕ se ducă pe la casele lorŭ."

Se vede din aceste rîndurĭ din urmă, că Românii aŭ fostŭ în adevĕratulŭ sensu alŭ cuvêntului huiduiţĭ şi siliţĭ sĕ trécă printre furcile caudine, formate de rîndurile tinerimeĭ maghiare.

Demonstraţiunea acestei tinerimĭ sĕlbătăcite n'a fostŭ îndreptată numai în contra Clujianilorŭ, ci naţiunea română întreagă a fostŭ insultată.

---

3 (15) Maiu în Blaşiu.

Blaşiu 3 (15) Maiu.

Domnule Redactorŭ! Mĕ grăbescŭ a te încunosciinţa că preséra ḑilei 3 (15) Maiŭ a fostŭ serbată de către locuitorii acestui oraşelŭ în modŭ solemnelŭ. Pétra, care acum unŭ anŭ a fostŭ mutată mai la adăpostŭ — a fostŭ fórte frumosŭ iluminată şi locuitorii ducêndŭ vinŭ s'au ospĕtatŭ acolo ţinêndŭ mai multe toaste în amintirea acestei ḑile memorabile.

La mieḑulŭ nopţii s'a cântatŭ »Deşteptăte Română« şi »Astăḑĭ cu bucuriă Românilorŭ veniţĭ.«

Diminéţa în 3 (15) Maiŭ pe »Pétra Libertăţii« fâlfâia unŭ stindardŭ naţionalŭ prea frumosŭ şi unŭ altulŭ pe o cruce din apropierea pietrii, amêndouĕ stândŭ tótă ḑiua acolo.

Tótă póptea Blaşiulŭ erá păzitŭ de agenţii poliţiei.

— d. —

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Budapesta, 16 Maiŭ. Eri s'a înfăţişatŭ procesulŭ de presă intentatŭ ḑiaristului Arminŭ Prager, redactorulŭ ḑiarului socialistŭ „Radicalulŭ," din Pesta.

După ascultarea părţilorŭ, Prager a fostŭ condamnatŭ la 15 lunĭ închisóre, la 600 fl. v. a. amendă şi la suportarea cheltuielilorŭ de judecată.

Viena, 16 Maiŭ. Amĕnuntele rĕspândite în privinţa testamentului defunctei împĕrătese Maria Anna sunt neesacte.

Berlinŭ, 16 Maiŭ. — Parlamentulŭ a votatŭ legea privitóre la materiile esplosibile. Şedinţele până după Rosaliĭ.

Budapesta. 16 Maiŭ. AA. LL. Archiducele Rudolfŭ cu archiducesa Stefania venindŭ aci cu unŭ trenŭ curierŭ, a visitatŭ esposiţia de aurării. A petrecutŭ aprópe douĕ óre şi a esaminatŭ cu de amĕnuntulŭ lucrările espuse. La eşirea din localulŭ esposiţiunii AA. LL. au fostŭ cu entusiasmŭ aclamate de cătră unŭ numerosŭ publicŭ care era înşiratŭ înaintea museului.

Felicitărĭ la adresa nóstră.

Suceava, 1 (13) Maiu.

Stimate Domnule Redactorŭ!

Cu cea mai viuă bucuriă salutămŭ şi noi apariţiunea primului organŭ cuotidianŭ alŭ Românilorŭ Ciscarpatinĭ. Cu atâta mai mare plăcere ne face acestŭ faptŭ inveselitorŭ, fiindcă în elŭ se concentrézā inima tuturorŭ Românilorŭ dincóce de Carpaţĭ.

Cu astă ocasiune nu putemŭ totŭ-odată întrelăsá de a ne esprimá dorinţa înflăcărată, ca şi aicĭ în Bucovina, cuibulŭ vechiei fale strămoşescĭ, sĕ se fundeze o foiţă periodică, cu scopulŭ de a apĕrá interesele poporului Românŭ din Bucovina, care abia de unŭ timpŭ scurtŭ s'a deşteptatŭ din letargiă. Rugămŭ respectuosŭ pe pré stimabila Redacţiune a celei mai vechĭ fóie române din monarchia nóstră, ca sĕ se intereseze câtŭ de multŭ şi de evenimentele politice ale Bucovinei. Din partea nóstră promitemŭ în modŭ solemnŭ, că ne vomŭ da cea mai mare silinţă, ca fóia D-vóstre sĕ afle şi aicĭ în Bucovina unŭ numĕrŭ însemnatŭ de abonenţĭ.

Dorinţa nóstră ferbinte este, ca atotputerniculŭ creatorŭ sĕ vĕ ajute la scopulŭ celŭ măreţŭ, ce l'aţĭ întreprinsŭ. Primiţĭ din partea nóstră gratulaţiunile cele mai sincere.

Studenţii românĭ din Suceava.

Codlea, 24 Aprile.

Apariţiunea în tóte ḑilele a »Gazetei Transilvaniei,« Românilorŭ adevĕraţĭ a causatŭ o nespusă bucuriă, dorindu-vĕ succesŭ splendidŭ. Vĕ felicitezŭ din sufletŭ.

Iosifŭ Comanescŭ,
preotŭ românŭ.

Blaşiu, 24 Aprile.

Te salutŭ şi eu pentru fericita ideă de a duplicá valórea »Gazetei«, care luptă cu tăriă resolută, cu arme legale pentru dreptŭ şi libertate, pentru egala îndreptăţire a Românilorŭ de dincóce. Iţĭ dorescŭ viaţă îndelungată şi sănătate înfloritóre, ca cu armele puternice morale, de carĭ dispunĭ, sĕ te poţĭ luptá până atuncĭ pentru interesulŭ comunŭ alŭ fiilorŭ vechei Rome din Transilvania şi Ungaria, până cândŭ ideea dreptăţii şi a libertăţii o vei vedé realisată şi deplinŭ triumfătóre. Numai înainte şi-ţĭ vomŭ urmá,

Unŭ Blăşianŭ.

Rîmniculŭ-Săratŭ, 27 Aprile.

Permite-mĭ şi mie a-ţĭ esprimá bucuria mea pentru progresulŭ ḑiaristicŭ ce a-ţĭ inauguratŭ.

Modulŭ demnŭ, în care representaţĭ presa română e menitŭ a silí pe duşmanii noştri sĕ ţină contŭ de elementulŭ românŭ, şi e mai multŭ decâtŭ orĭ-care altă manifestaţiune patriotică în stare a dá lumei o ideă despre prudenţa, cu care scimŭ noi Transilvănenii sĕ ne strecurămŭ prin valurile cutropitóre, ce ne-au apucatŭ.

»Gazeta« va fi o dovadă mai multŭ că:

»Apa trece pietrile remânŭ!«

V. M. Lazarŭ.

Mulţămindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiătóre doveḑĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările, ce ni se facŭ sĕ fiĕ făcute într'unŭ césŭ bunŭ!

Cronica ḑilei.

Aséră, 3 (15) Maiu, o societate numerósă de dame şi bărbaţĭ au serbatŭ în hotelulŭ »Pomulŭ verde« de aicĭ printr'o masă comună *aniversarea ḑilei de 3 (15) Maiu 1848*. Se rostiră mai multe toasturĭ.

Brutalităţile Ungurilorŭ din Cluşiu formară subiectulŭ principalŭ de conversaţiune. Petrecerea dură până după mieḑulŭ nopţii.

*

Sâmbătă séra se va representá la teatru opera »Faust« de Gounod.

*

Marţĭ 1 (13) Maiu a rĕposatŭ în Sibiiu Gustav Kapp, primarulŭ acestui oraşŭ. G. Kapp s'a născutŭ în Sibiiu a. 1831, şi a funcţionatŭ ca deputatŭ atâtŭ în dieta din 1865 din Cluşiu, câtŭ şi în cea din Buda-Pesta.

*

Aflămŭ cu bucuriă, că comitetulŭ aranjatorŭ alŭ festivităţilorŭ ţinute aicĭ în Braşovŭ cu prilejulŭ adunărei generale din anulŭ trecutŭ a »Asociaţiunei transilvane« îşĭ va da socotelile în curêndŭ.

*

»Ellenzék« află că înaintea tribunalului de onóre constituitŭ în cestiunea Ugron-Dobransky; acestŭ din urmă a mărturisitŭ că elŭ a scrisŭ scrisorile compromiţĕtóre, pe carĭ deputatulŭ Ugron le-a cititŭ în Camera deputaţilorŭ. Mâhnirea Ungurilorŭ e generală.

*

Aflămŭ că Românii ardelenĭ din Brăila au serbatŭ ḑiua de 3 (15) Maiu şi sfinţirea stégului societăţii

lorŭ, numindŭ cu acéstă ocasiune mai mulţĭ membri de onóre. De asemenea şi Românii ardelenĭ din Caracalŭ au serbătoritŭ diua de 3 (15) Maiu.

*

Maiestăţile Lorŭ regele şi regina vorŭ plecá în curêndŭ la Sinaia, unde vorŭ petrece timpulŭ verei şi o parte din tómnă.

*

Se dice că fostulŭ domnŭ alŭ Moldovei, principele Mihailŭ Sturza, a lăsatŭ o avere de 200 milióne francĭ.

*

Principele Wilhelm alŭ Germaniei a plecatŭ erĭ séră însoţitŭ de generalulŭ Valdersee, la St. Petersburg, ca sĕ visiteze curtea imperială rusă.

*

In Bucovina a rĕposatŭ baronulŭ Nicolae Petrino. Dênsulŭ şi-a testatŭ întréga avere de mai bine de unŭ milionŭ fl. fiului sĕu naturalŭ Freitag, cu condiţiune, ca décă acesta va murí fără moscenitorĭ, milionulŭ sĕ trécă la Universitatea din Atena.

Şi totuşĭ se dice că acestŭ personagiu, câtŭ a trăitŭ se da de Românŭ!

*

Diarele engleze au primitŭ din Berlin o telegramă care comunică că poliţia rusă a făcutŭ numĕróse arestărĭ de nihilişti. In Novgorod au fostŭ arestaţĭ la finele lui Aprilie patru ofiţerĭ de artilerie. In Moscva s'au arestatŭ mai mulţi studenţĭ. In St. Petersburg s'a arestatŭ secretarulŭ consiliului judecătorilorŭ de pace; s'aŭ găsitŭ la elŭ hârtii compromiţĕtóre. De asemenea s'a arestatŭ o polonesă, profesóră la unŭ gimnasiu de fete.

Călĕtoria archiducelui Rudolfŭ.

„Le Monde“ ne spune, că „La Gazette diplomatique“ a primitŭ o comunicare privitóre la călĕtoria archiducelui în Orientŭ. Din acéstă comunicare reproducemŭ după „Le Monde“ următórele amĕnunte interesante:

Visita moştenitorului corónei Austro-Ungariei la Constantinopole şi la curţile din Bucurescĭ şi Belgrad avù unŭ scopŭ fórte positivŭ: »prinţulŭ trebuia sĕ caute ca sĕ obţină asigurărĭ lămurite şi precise în cestiunea juncţiunii căilorŭ ferate din peninsula balcanică. Dar Abdul Hamid a rĕspunsŭ evasivŭ la tóte alusiunile, ce i s'au făcutŭ în acéstă privinţă. De altă parte, presenţa prinţului Rudolf şi-a prinţesei Stefania n'a făcutŭ asupra populaţiunii din Constantinopole impresiunea, la care s'aşteptau cei din Viena, şi d'aceea nu sunt destulŭ de mulţămiţĭ cu resultatulŭ acestei călĕtorii.

Diplomaţia austriacă părea dispusă sĕ facă pe Rusia responsabilă de acéstă neisbêndă. In unele cercurĭ din Viena se crede, că ómeniĭ politicĭ turcĭ, devotaţĭ Rusiei, ar fi încercatŭ la începutŭ sĕ facă pe sultanulŭ a nu favorisa visita lui Rudolfŭ, care, diceu ei, nu venia cu altŭ scopŭ, decâtŭ sĕ-şĭ inspecteze viitórea sa moştenire. Fie aserţiunea esactă séu nu, atâta e adevĕratŭ, că prinţulŭ era supraveghiatŭ în Yildiz-Kiosk ca unŭ personagiu bănuitŭ de conspiraţiune; tóte demersurile sale erau observate de Achmed Paşa, ajutorulŭ de câmpŭ alŭ sultanului, care-i fusese ataşatŭ.

De altă parte se comunică:

1). Diplomaţia austriacă acusă pe d. de Nelidof, că, printr'o lipsă de consideraţiune faţă cu prinţulŭ imperialŭ, a căutatŭ sĕ represinte monarchia habsburgică în modŭ duşmănosŭ înaintea imperiului Ţarului. Ambasadorulŭ rusŭ, cu câteva dile mai'nainte, ar fi împrăştiatŭ în Constantinopole pretutindinea scirea, că nu va asista la recepţiunea diplomatică, sub motivŭ că acea di coincide cu Vinerea sfântă a Ruşilorŭ.

2). Diplomaţia austriacă asemenea învinuesce atitudinea d-lui de Radovicĭ, ambasadorulŭ Germaniei la Constantinopole, care, nu numai n'a datŭ nicĭ unŭ ajutorŭ scopului ce urmărea Austria prin visita in cestiune, ci ar fi făcutŭ chiar pe sultanulŭ sĕ ataşeze persónei archiducelui pe Hobbe paşa, unŭ vechiu oficerŭ prusianŭ, care întreţine relaţiunĭ cu ambasada germană; în acestŭ faptŭ ar fi o adevĕrată umilire pentru prinţulŭ imperialŭ.

Pe lângă acestea, adaugă „Le Monde,“ pe ţĕrmii Dunării încă a fostŭ primitŭ cu rĕcélă, şi e acusată Rusia şi încâtva Germania, că s'au nimicitŭ speranţele, cu care erá împreunată călĕtoria prinţului Rudolfŭ.

Câtŭ pentru efectulŭ ce l'a făcutŭ visita prinţului Rudolfŭ în statele balcanice, conchide »Le Monde,« décă curţile din Bucurescĭ şi Belgradŭ s'au simţitŭ linguşite prin acésta, populaţiunile au rĕmasŭ indiferente şi chiar recĭ; antipatia în contra Austriei a micşoratŭ chiar interesulŭ curiosităţii, ce trebuia s'o provóce visita moştenitorului corónei Habsburgilorŭ.

Corespondinţa nóstră din comitate.

Din Gurghiu ni se scrie cu data de 12 Maiŭ st. nou, că pe acolo poporaţiunea rurală a ajunsŭ la sapă de lemnŭ, şi din causa miseriei se întêmplă pe tóte diua multe şi mărunte nenorocirĭ. In comuna Chiheriu trăia unŭ plugarŭ, Vasile Robu, avêndŭ o stare bunicică. Omulŭ nostru, fiindŭ multŭ timpŭ bolnavŭ şi avêndŭ şi o familiă grea, a întratŭ în mânile cămătarilorŭ, carĭ trăgêndu-lŭ în judecată, i-au pusŭ căsciòra şi pămênturile ce avé la vêndare cu toba. Plugarulŭ, vĕdêndŭ la ce stare de plânsŭ l'au adusŭ cămătarii, în măhnirea sufletului sĕu şĭ-a curmatŭ dilele, atentândŭ singurŭ la viaţa sa. Nenorocitulŭ părinte a lăsatŭ în urma sa trei copii nevrêstnicĭ în uşile ómenilorŭ.

Grele vremurĭ trăesce bietulŭ plugarŭ românŭ!

Totŭ din acele părţĭ primimŭ scirea, că administraţiunea comitatului Mureşŭ-Turda învită oficialŭ pe notarii comunelorŭ a prenumerá »Viitoriul«, ca celŭ mai bunŭ şi mai înţeleptŭ diarŭ alŭ Românilorŭ.

Din Câmpenĭ, patria lui Iancu şi a lui Horea, aflămŭ, că subprefectulŭ acelui cercŭ a convocatŭ o întrunire electorală la Trăscău, la care ar fi luatŭ parte, după cum ni se scrie, mai mulţi ciolănarĭ dintre Moţĭ. După terminarea întrunirii, în care s'a proclamatŭ candidatŭ la deputăţiă Vlădica Ungurilorŭ unitarĭ, Ferencz József din Cluşiu, s'a alesŭ o deputaţiune pentru a felicita pe candidatŭ. Intre membrii deputaţiunei se dice că au fostŭ mai mulţĭ ciolănarĭ românĭ, ale cărorŭ nume le-amŭ trecutŭ cu intenţiune sub tăcere, sperândŭ, că oile rătăcite se vorŭ întórce pe calea adevĕrului.

Mulţămindŭ corespondenţilorŭ noştri, îĭ rugămŭ sĕ ne raporteze întotdéuna cele ce se petrecŭ prin comitate.

Societaiea „sdrenţoşilorŭ.“

»Bukaresti Kozlóny,« diarŭ Maghiarŭ din Bucurescĭ, propune sĕ se înfiinţeze acolo o societate ungurésca cu numele societatea »Sdrenţoşilorŭ,« după modelulŭ celei din Cluşiu. Scopulŭ societăţii se fie procurarea vestmintelorŭ pentru copii ungurĭ sĕracĭ din Bucurescĭ, alŭ cărorŭ numĕrŭ s'ar urca la 1500 şi din care numai 400 ar putea frecuenta şcóla. Causa e, că copii fiind sĕracĭ, iarna n'au vestminte ca se pótă merge din depărtare pe frigŭ la şcólă. Décă în adevĕrŭ esistă unŭ numĕrŭ atâtŭ de mare de Ungurĭ în Bucurescĭ, după cum afirmă „Koloszvari Kőzlony,« atuncĭ acésta e cea mai bună dovadă că şi ai lorŭ au începutŭ sc emigreze în massă din acéstă ţéră »fericită« sub stăpânirea lorŭ! Neapĕratŭ că acei Ungurĭ pribegĭ împinşĭ de miserie trebue sĕ devină iu ţéra românéscă agitatorĭ, în contra cârmuirii de adĭ care i-a pusŭ pe drnmŭ, şi în cele din urmă totŭ Românii ardelenĭ suntŭ oile carĭ, o păţescŭ după urma caprelorŭ. —

Procesulŭ Kraszewski.

In diua ântâia a înfăţişării procesului s'a cetitŭ o adresă a principelui Bismarck cătră ministrulŭ de rĕsboiu germanŭ de următorulŭ cuprinsŭ:

»Escelenţia Vostră! In privinţa afacerii scriitorului Kraszewski am onóre a vĕ pune în vedere următórele: La Paris esistă dela 1864 o societate cu numele »Societatea polonesă militară'. Ea numĕră 30 de membri şi urmăresce următórele scopurĭ:

1) De a adună date statistice asupra puterii armatelorŭ europene. 2) A pregătí o intimitate între oficerii polonesĭ, carĭ se află în armata germană şi cea austriacă, şi de a-i familiarisá cu ideea restabilirii independenţii Poloniei. 3) A lua parte activă la orĭ ce evenimentŭ rĕsboinicŭ europénŭ. Membrii acestei societăţĭ au şi luatŭ parte activă la asemenea evenimente în nenumĕrate rêndurĭ şi anume: la 1866 au organisatŭ unŭ corpŭ de voluntarĭ polonesĭ sub conducerea lui Garibaldi; la 1870 au luatŭ parte activă în Francia; la 1877 au întratŭ în serviciulŭ militarŭ alŭ Turciei în contra Rusiei. La 1873 toţĭ membrii societăţii au fostŭ puşĭ de către colonelulŭ Samuel, şefulŭ biuroului statisticŭ din ministerulŭ de rĕsboiu, în serviciu de spionagiu, pentrn a restabilí legăturĭ intime între oficerii polonesĭ din armata Germaniei, Austriei şi Rusiei. La 1877 acelŭ biurou statisticŭ a fostŭ desfiinţatŭ şi Gambeta a însărcinatŭ pe unŭ anume Wolowski cu organisarea unuí biurou de informaţiunĭ, ca sĕ pótă obţiné informaţiunĭ positive cu privire la armata rusă, germană şĭ italiană. Centrulŭ acelui biurou erá Dresda. Kraszewski şĭ-a luatŭ asupră-şĭ lucrările şi retribuirea personalului. Pe cândŭ se aflá în Passy, Kraszewski se întêlnia adeseorĭ cu colonelulŭ Samuel, care l'a presentatŭ într'o di ministrului Ferry; acesta i-a promisŭ chiar o decoraţiune francesă. Cândŭ s'a auditŭ scirea la Paris despre arestarea lui Kraszewski, generalulŭ Thibaudin a ordonatŭ sĕ se facă o perchisiţiune domiciliară la baronulŭ Erlanger, care erá bănuitŭ a fi unŭ agentŭ germanŭ; dér ca sĕ acopere motivulŭ perchisiţiunii, a pretextatŭ, că ar fi vorba de unŭ conflictŭ cu »Union générale«. Gambetta a mai avutŭ în Viena unŭ agentŭ în persóna fratelui lui Wolowski, însărcinatŭ a-i trimite informaţiunĭ militare. Bismarck.«

Kraszewski, care până ací părea a fi indiferentŭ, la cetirea scrisorii, sare şi strigă iritatŭ: „Totulŭ e absolutŭ neadevĕratŭ! Eu nu cunoscŭ nicĭ unŭ Samuel. La Passy eram atâtŭ de bolnavŭ, încâtŭ cu nimenea nu mĕ putemŭ întêlní. Composiţiunea întrégă e o obrăsniciă.»

Sub impresiunea acestui incidentŭ, se ridică şedinţa.

Regulamentŭ pentru esamenulŭ de maturitate.

(Bacalaureatŭ).

(urmarea şi finea din Nr. 61.)

A) La gimnasiu: 1. Limba şi literatura maghiară. 2. Limba şi literatura latină. 3. Istoria Ungarieĭ. 4. Matematica (algebra şi geometria) 5. Fisica.

B) La scóla reală: 1. Limba şi literatura maghiară. 2. Limba şi literatura germană. Cunóscerea literaturei

---

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Asta se chiamă cruţare. De ce sĕ nu putemŭ face şi noi aşa? De ce nu amŭ făcut'o de mai de multŭ? Rĕspunsŭ: fiind-că pentru ceea ce este de folosŭ, séu suntemŭ pré leneşĭ, séu nu ne înţelegemŭ binele. Pe lângă asta socotiţĭ câtŭ de primejdiosŭ este coptulŭ şi uscatulŭ în fie-care casă! De câte orĭ se póte aprinde satulŭ întregŭ? Gândiţi-vĕ, câte lemne amŭ puté cruţà, cândŭ amŭ avé în case nisce cuptóre mai micuţe, mai bine făcute, carĭ înghitŭ mai puţine lemne, ér nu tereteniile de cuptóre, ce ne slujescŭ la coptŭ şi la uscatŭ. A arde lemne însemnéză a arde banĭ.«

Audindŭ acésta eşì din cinstita adunare, şi începură de sĕ scărpinară cu toţii după urechiă.

Grăí Alexandru mai departe: „Uitaţi-vĕ în jurulŭ vostru, în drépta şi'n stânga. Alte sate şi-au clăditŭ de multŭ case comune pentru spălatŭ, de carĭ se folosescŭ tóte gazdele pe rêndŭ. Acolo se face deopotrivă cruţare în lemne şi contra primejdiei de focŭ sunt asemene cu toţii deopotrivă scutiţĭ. Asta o scimŭ şi-o aflămŭ vrednică de lăudatŭ. La noi de ce sĕ-şĭ ţină deosebitele gazde rufele acasă? — Cuptórele şi vetrele nóstre se ardŭ mai iute şi se strică mai curêndŭ, prin urmare trebuescŭ mai desŭ reparate. Acésta este pierdere de timpŭ, de lucru şi de banĭ. Cândŭ amŭ avé o casă comună de spĕlatŭ, cândŭ unŭ şirŭ de case ar avé unŭ singurŭ cuptorŭ de coptŭ, amêndouĕ aceste lucrurĭ ar vení neasemĕnatŭ mai eftine.“

»Ei, bine! ómenĭ bunĭ, noi vĕ facemŭ propunerea, sĕ clădiţi cuptóre de coptŭ ale satului întocmite şi pentru uscatŭ, asemenea vĕ propunemŭ, sĕ clădiţĭ o casă comună pentru spălatŭ, precum au şi alte sate. Cheltuelile de mai dintâiu se vorŭ acoperì din lada satului; de altă parte vomŭ ajutá cu toţii; carĭ cu palmele, carĭ cu cărulŭ. Ce diceţĭ?«

Sătenii erau de deosebite părerĭ. Unii diceu, că vreu se remână aşa, cum au fostŭ şi părinţii lorŭ. Alţii vedéu, că o casă comună de spălatŭ ar fi fórte bună. Dér cu cuptórele de pâne nu se putéu învoì, pentru că de acestea nu mai vĕduseră. Alţii éră se'nvoiau sĕ se facă şi cuptóre comune de pâne şi pentru uscatŭ póme.

Cândŭ ajunse lucrulŭ la adecă cei mai mulţĭ au fostŭ şi pentru casa de spălatŭ şi pentru cuptóre.

Alexandru veselŭ de acestŭ resultatŭ, cuvêntă cătră poporŭ: »bravo, ómenĭ bunĭ! hotărîrea asta vĕ face cinste şi cu folosŭ veţĭ fi resplătiţĭ.

Acum cea din urmă. Decă pe viitorŭ aveţĭ nevoe de mai puţine lemne, atuncĭ neapĕratŭ veţĭ şi întrebuinţá mai puţine. Din lemnele, carĭ le cruţaţĭ în chipulŭ acesta, sĕ puneţĭ la o parte capitalulŭ banilorŭ ce vĕ prisosescŭ, din care sĕ plătiţĭ pe rêndŭ datoriile comunale. Ascultaţi-mĕ şi ajutaţi-mĭ sĕ socotescŭ.«

Décă fie-care gazdă, care astădĭ, pe lângă crengĭ, primesce trei stânjinĭ de lemne, se ajunge şi cu doi stânjinĭ pe anŭ, atuncĭ de la o sută gazde se cruţă pe anŭ o sută de stânjinĭ. Se punemŭ stânjinulŭ cu cincĭ fiorinĭ, facŭ cincĭ sute fiorinĭ. In timpŭ de dece anĭ cruţâm aşa dară cincĭ mii de fiorinĭ şi amŭ plătitŭ datoria.«

»Ascultaţi-mĕ mai departe. Noi avemŭ ceva peste şese sute jugere de pădure sătéscă. De cândŭ cârmuirea a opritŭ în pădurĭ păşunitulŭ, lemnele în pădure crescŭ ca cânepa. Eu m'am preumblatŭ prin pădure cu căpetenia pădurarilorŭ, acesta mĭ-a spusŭ, că unii copacĭ, cum sunt fagii carpinii, plopii şi paltinii, trebue sĕ-i laşĭ, sĕ nu-i tae până la câte trei-decĭ de anĭ; ér alţii cum sunt ştejarii, fagii, cei marĭ, bradii trebue sĕ ajungă şepte-decĭ, o sută séu mai mulţĭ anĭ, ca sĕ fie bunĭ de folositŭ. Prin urmare, decă voimŭ sĕ tăiămŭ pădurea, cum se cuvine, atuncĭ pădurile cu tufăriă trebue sĕ le împărţimŭ în trei-decĭ de parcele (fălcĭ), pe cândŭ cele cu pădurĭ de clăditŭ într'o sută şi mai multe parcele. Décă acum în totŭ anulŭ vomŭ tăia numai o parcelă, lucru firescŭ, pe fie-care anŭ vomŭ avé lemne într'o formă de multe, şi nu amŭ tăia nicĭ pré multe nicĭ pré puţine şi atâtŭ noi câtŭ şi urmaşii noştri, amŭ avé sĕ tăiămŭ totdéuna lemne bune şi cópte. Mĭ-a disŭ mai departe, că în brădetŭ avemŭ bradĭ aşa de bătrânĭ, în câtŭ décă amŭ vrea sĕ tăiămŭ după rêndŭ, mulţĭ din ei ar fi pre bătrênĭ şi s'ar putredi. Cândŭ amŭ tăia bradii aceştia în câţĭ-va anĭ, peste o sută de anĭ urmaşii noştri éră ar avé arborĭ de câte o sută de anĭ. — De aceea sfatulŭ meu şi alŭ tovarăşilorŭ mei este că, décă cruţămŭ pe totŭ anulŭ o sută de stânjinĭ de lemne atuncĭ în dece anĭ, cruţămŭ o mie de stânjinĭ. Aşa, în locŭ sĕ aşteptăm dece anĭ, tăiămŭ în doi anĭ, ceea ce putemŭ cruţá, plătimŭ datoria, cametele le ţinemŭ pentru noi şi în dece anĭ ne ajutămŭ fie care gazdă cu câte doi stânjinĭ şi cu crengile.«

germane mai nouĕ (moderne) pe basa bucăţilorŭ de lectură din planulŭ de învĕţămentŭ. 3. Istoria Ungariei. 4. Matematica (algebra şi geometria). 5. Fisica.

Intrebările au sĕ se pună astfelŭ, ca din rĕspunsurile date sĕ se póţă judecá, decă scolarulŭ predominéză consciu materia şi este aptŭ de a cugetá nedependentŭ.

§. 22. Esamenele de maturitate orale sunt publice cu esceptiune numai de tinerimea scóleloru medii. La esamenŭ este de faţă întrega comisiune esaminătóre. E de doritŭ, ca şi ceilalţi membri ai corpului didacticŭ sĕ fie de faţă, pentrŭ aceea se întrerupŭ cursurile întregului institutŭ pe timpulŭ, câtŭ duréză esamenulŭ oralŭ.

§ 23. La esamenulŭ oralŭ pune întrebările profesorulŭ (învĕţătorulŭ), care propune studiulŭ respectivŭ. dér' şi preşedintele comisiunii esamînătóre şi representantulŭ guvernuluĭ e îndreptăţitŭ a pune întrebărĭ.

§ 24. In protocolulŭ luatŭ asupra esamenelorŭ orale induce secretarulŭ fiecare intrebare împreună cu clasificaţiunea stabilită de profesorulŭ respectivŭ.

§ 25. După esamenele orale comisiunea esaminătóre ţine o conferinţă, la care potŭ fi de faţă şi ceilalţĭ membri ai corpuluĭ didacticŭ, dér nu potŭ votá.

In acéstă conferinţă se statoresce cu maioritate de voturĭ cu privire la fiecare scolarŭ:

a) resultatulŭ esamenelorŭ sale orale:
b) clasificaţiunea generală din fiecare obiectŭ de învĕţămêntŭ considĕrându-se şi clasificaţiunile din esamenele scripturistice;
c) gradulŭ generalŭ de maturitate.

Din fiecare objectŭ de învĕtămêntŭ este a se întrebuinţa pentru însemnarea resultatului clasificaţiunea: **fórte bine, bine, suficientŭ şi nesuficientŭ.**

§. 26. Resultatulŭ generalŭ alŭ esamenelorŭ de maturitate are sĕ se esprime în modulŭ următorŭ: deplinŭ corĕspundĕtorŭ cerinţelorŭ: **maturŭ**; seu corĕspundĕtorŭ cerinţelorŭ: **maturŭ**; necorĕspundĕtorŭ cerinţelorŭ: **nematurŭ** şi avisatŭ la emendarea esamenului după douĕ, seu după trei luni, seu la repeţirea esamenului după unŭ anŭ.

Calcululŭ **fórte bine** îlŭ póte obţine scolarulŭ, numai adecă tóte clasificaţiunile, ce servescŭ de resultatŭ finalŭ, producŭ **fórte bine** seu celŭ multŭ **bine**. Calculŭ **bine** îlŭ capĕtă şcolarulŭ, décă tóte clasificaţiunile producŭ **bine**, celŭ multŭ una **suficientŭ**.

In atestatulŭ de maturitate aŭ a se primí purtarea morală din atestatulŭ de clasă, apoi la gimnasii şi clasificaţiunile din religiune, geografiă, istoria naturală, geometria descriptivă şi din propedeutica filosofică, la scólele reale însĕ clasificaţiunile din religiune, geografiă, istoria naturală, chemiă, desemnulŭ geometricŭ şi liberŭ şi din propedeutica filosofică din celŭ din urmă atestatŭ de clasă. Clasificaţiunile acestorŭ obiecte de învĕţămêntŭ însĕ nu eserţéză nicĭ o influinţă asupra ficsării graduluĭ de **fórte bine** seŭ **bine**.

§ 27. Scolarulŭ, care obţine la esamenele orale calcululŭ **nesuficientŭ** din vr'unŭ obictŭ de învĕţămêntŭ, póte depune la începutulŭ anului scolasticŭ viitorŭ unŭ esamenŭ (oralŭ) de emendare (v. §. 5). Décă esamenulŭ nu succede nicĭ atuncĭ, póte repetá esamenulŭ în acelaşĭ anŭ în luna luĭ Decembre încă odatăşi pentru ultima óră.

§. 28. Cine a obţinutŭ lo esamenele orale din douĕ séu din mai multe obiecte de învĕţămêntŭ o clasificaţiune **nesuficientă**, se póte anunţá la esamenele de repetiţiune (scripturistice şi orale) după unŭ anŭ.

§. 29. Scolarulŭ acela, care la repeţirea esamenelorŭ de maturitate capĕtă mai multŭ de una clasificaţiune **nesuficientă**, nu mai este a se admite la esamenulŭ de maturitate (v. §. 27 din lege).

§. 30. Resultatulŭ esamenelorŭ de maturitate îlŭ publică preşedintele comisiunei esaminătóre în presenţa corpului profesoralŭ. Cu acéstă ocasiune elŭ póte recomandá scolarilorŭ avisaţĭ la repeţirea esamenelorŭ, ca sĕ repete clasa a opta.

§. 31. Atestatulŭ de maturitate se liberéză în limba maghiară. Intrênsulŭ se induce numele scolarului, religiunea sa, loculŭ şi timpulŭ nascerii sale, loculŭ şi timpulŭ întregului seŭ cursŭ alŭ scólei medie (la casŭ de contragerea de clase datulŭ şi numĕrulŭ concesiunei ministeriale), clasificaţiunile singuraticelorŭ obiecte şi gradulŭ generalŭ de maturitate.

Celui-ce este avisatŭ la emendare séu repeţirea esamenului, are a i se nota în testimoniu timpulŭ esamenului celui nou.

§. 32. Testimoniulŭ de maturitate, precum şi traducerea, admisă prin lege (§. 22) îlŭ liberéză totŭ déuna acelŭ institutŭ, la care scolarulŭ a depusŭ esamenulŭ. La casŭ de emendare a esamenului, are sĕ se trécă resultatulŭ aceluia în testimoniulŭ originalŭ şi sĕ se subscrie de preşedintele comisiunei esaminătóre. Décă esamenulŭ de emendare nu s'a depusŭ la instftutulŭ acela (v. §. 5,) de cătră care şcolarulŭ a fostŭ avisatŭ la esamenulŭ de emendare, trebue sĕ se încunosciinţeze şi direcţiunea acelui institutŭ despre emendare şi despre declararea de maturŭ, făcută în urma esamenului, pentru ca sĕ trécă acásta în matricula esamenului de msturitate.

Scolarii aceia, carĭ au depusŭ esamenulŭ de maturitate realŭ cu succesŭ şi în sensulŭ §-lui 28 din lege depunŭ la vr'unŭ altŭ gimnasiu mare publicŭ esamenŭ suplimentarŭ şi din limba latină, respective din limba latină şi grécă, au sĕ se esamineze deosebitŭ de gimnasiştĭ, carĭ depunŭ maturitatea şi puimescŭ asupra acestui esamenŭ unŭ testimoniu deosebitŭ, în care nu se trece clasificaţiunea testimoniului lorŭ de maturitate. Procederea este aceeaşi atâtŭ în privinţa esamenului scripturisticŭ câtŭ şi acelui oralŭ, ca şi la esamenulŭ de maturitate ordinarŭ. —

§ 33. Décă preşedintele comisiunei esaminătóre din motive valabile nu póte fi de acordŭ cu procederea esamenului de maturitate, face protestŭ în protocolŭ în contra aceleia, nu subscrie testimoniulŭ de maturitate alŭ respectivului scolarŭ, dér raportéză ministrului cultelorŭ şi instrucţiunei publice, respective confesionale, autorităţii supreme spre definitivă hotărîre asupra casului.

§ 34. La scólele medii, carĭ stau sub nemijlocita conducere a ministrului cultelorŭ şi instrucţiunii publice, fiecare scolarŭ are sĕ solvéscă, afară de tacsa de timbru, 6 fl. pentru esamenulŭ de maturitate, scolarii privatiştĭ plătescŭ duplu. Acéstă tacsă de esamenŭ are sĕ se plătéscă încă o dată la repeţirea întregului esamenŭ. Pentru esamenulŭ de emendare se plătesce jumĕtate din tacsă. Scolarii, carĭ au susţînutŭ esamenulŭ de maturitate realŭ, plătescŭ pentru esamenulŭ suplimentarŭ, ce lŭ depunŭ din limba latină séu latină şi grécă, pentru fiecare obiectŭ câte 3 fl. Tacsele de esamenŭ au sĕ se plătéscă înainte.

De tacsele de esamenŭ se împătăşescŭ directorulŭ şi singuraticii profesorĭ esaminătorĭ în părţĭ egale. Décă directorulŭ participă la esamenŭ şi ca esaminătorŭ, i se cuvinŭ douĕ părţĭ.

La institutele susţînute de confesiunĭ ficséză autoritatea supremă confesională respectivă tacsele pentru esamenele de maturitate.

§ 35. Tóte actele relative la esamenulŭ de maturitate le trimite directorulŭ institutului la preşedintele comisiunei esaminătóre în timpŭ de 10 ḑile, socotindŭ dela încheerea esamenului. Preşedintele comisiunei esaminătóre le trimete în luna lui Iuliu alŭ fiecărui anŭ — cele relative la esamenele de emendare în luna lui Decembre — la ministrulŭ cultelorŭ şi instrucţiunei publice, respective la autoritatea supremá confesională.

Lucrările scripturistice ale esamenelorŭ de maturiate au sĕ se păstreze trei anĭ în archiva institutului.

Starea învĕţămêntului din eparchia Caransebeşŭ.

Comisiunea şcolară a sinodului eparchialŭ din Caransebeşŭ a făcutŭ următorulŭ raportŭ despre starea învĕţămêntului în aceea eparchiă la finele anului 1882/3: Şcolarii ordinarĭ de la 6—12 anĭ au fostŭ 9.357 băeţĭ şi 8,600 fete, cu totulŭ 17,957. Au cercetatŭ şcóla 6,506 băeţĭ şi 3,212 fete; la şcólele elementare ale statului 326, peste totŭ 10,044, adecă 55·92%. Numĕrulŭ şcólelorŭ e 213 cu 215 institutorĭ şi 5 institutóre. Comparându-sĕ starea învĕţămêntului din 1882/3 cu cea din anulŭ trecutŭ, resultă, că numĕrulŭ şcolarilorŭ a scădutŭ cu 36, dar cercetarea şcolei a crescutŭ. Şcóla a fostŭ mai bine cercetată în protopopiatulŭ Oraviţei cu 70%, er mai slabŭ în protopopiatele Jebelŭ, Făgetŭ şi Lugoşŭ, cu 43—48%. In institutulŭ pedagogicŭ diecesanŭ au fostŭ, la finea anului 1882/3, elevĭ 31 şi eleve 6, cu totulŭ 37; dintre aceştia au fostŭ promovaţĭ 21 elevĭ şi 6 eleve, totalŭ 27. La institutŭ au propusŭ 4 profesorĭ, 1 catechetŭ şi 2 profesorĭ de câutŭ. La şcólele civile din Caransebeşŭ, Verşetŭ şi Oraviţa, la gimnasiulŭ din Lugoşŭ şi Biserica-albă mai cerceteză cursurile 141 băeţĭ şi 72 fete, totalŭ 213. Dintre 220 institutorĭ şi institutóre, 188 au depusŭ examenulŭ de cualificaţiune (concursŭ).

Diverse.

Tipografi şi redactori. — In Londra sunt 26,226 tipografĭ, dintre carĭ 25,595 de sexŭ bărbătescŭ şi 631 de sexŭ femeiescŭ, 2379 litografi şi tipografi-litografi, dintre carĭ numai 26 de sexŭ femeiescŭ, 296 de săpătorĭ în alamă şi oţelŭ, dintre carĭ 8 de sexŭ femeiescŭ, 487 turnătorĭ de litere, dintre carĭ 6 de sexŭ femeiescŭ, 1722 scriitorĭ, redactorĭ şi diariştĭ, dintre carĭ 237 de sexŭ femeiescŭ, 1015 corespondenţĭ şi stenografĭ, dintre carĭ numai 10 aparţinŭ sexului fragedŭ.

Gemeni innădiţi. — La 20 Ianuarie 1878 s'aŭ născutŭ în Skreyzhow, plasa Mühlhausen în Boemia doi copii înnădiţĭ de sexŭ femeninŭ. Acestĭ gemenĭ astăḑĭ sunt espuşĭ în Panopticulŭ din Berlinŭ. Privitorulŭ sĕ uimesce vĕḑêndŭ acéstă minune a natureĭ şi anatomistulŭ de géba se încércă a descoperí acestŭ misterŭ alŭ naturii. Nascerĭ de gemenĭ înnădiţĭ s'aŭ vĕḑutŭ în timpulŭ mai nou adeseorĭ, precum a fostŭ cele douĕ surorĭ din Ungaria Elena şi Iudita, şi cei doi arapĭ, cunoscuţĭ sub numele de »Priveghitórea cu douĕ capete«. Nicĭ una din aceste părechĭ însă n'a avutŭ o constituţiune corporală atâtŭ de bine desvoltată şi regulată ca aceste douĕ surorĭ gemene înnădite numite Rosa şi Iosefa Blaczek. Afară de acésta ele sunt de o frumseţe, încâtŭ damele din Berlinŭ sunt încântate şi uimite de neḑisa regularitate şi frumseţe a trăsurilorŭ fisonomiei.

Profesorulŭ Dr. A. Breisky, mediculŭ primarŭ alŭ clinicei maternităţii din Berlinŭ ḑice că acéstă minune a natureĭ constă în înădirea şi crescerea împreună a părţilorŭ posterióre, căcĭ tóte celelalte părţĭ ale corpurilorŭ sunt de sine stătătóre şi bine desvoltate. Mintea acestorŭ fetiţe acum în etate de 6 anĭ e fórte multŭ desvoltată, moralulŭ e bunŭ, sunt liniştite şi pacinice, şi aŭ unŭ temperamentŭ fórte plăcutŭ. Se pare, că ele nu-şĭ frămêntă de locŭ capulŭ cu sórta lorŭ. Se mişcă cu o dibăciă rară şi prin o schimbare reciprocă a puterilorŭ lorŭ fisice, umblă răpede prin sală şi se urcă pe scărĭ fără a se lupta cu greutăţĭ. O apariţiune ciudată ofere somnul gemenelorŭ: Cândŭ Iosefa dórme, Rosa rĕmâne câte douĕ, trei césurĭ deşteptă; după acestŭ restimpŭ se schimbă rolulŭ şi dórme Rosa, priveghiândŭ pănă diminéţa Iosefa. Acéstă împrejurare reclamă o priveghiare noctnrnă deosebită, căcĭ fetiţa, care e deşteptă nu voesce sĕ stea unŭ minutŭ fără societate. Ḑiua se jócă ca copii cu păpuşĭ şi alte jucării; sunt fórte prietinóse şi recunoscătóre acelora, carĭ le da jucării. Ţinŭ cu o plăcere deosebită la guvernorulŭ lorŭ, Tuchs, care le insoţesce pretutindenea. O impresiune durerósă face asupra asistenţilorŭ cândŭ se nasce între fetiţe cértă pentrŭ vr'o jucăriă şi amenințá una pe cealaltă: Décă nu mi-o daĭ lasŭ sĕ mĕ desparţă (taiă) de tine.«

N'am avutŭ cisme. — Unŭ colonistŭ din Texas istorisia deunăḑĭ despre vremurile cele bune. »Odată, ḑise elŭ, mi s'a oferitŭ pentru o părechie de cisme o întindere de pămêntŭ de unŭ milŭ. »Şi n'ai primitŭ sĕ facĭ schimbŭ?' îlŭ întrebà unŭ altulŭ. »Nu,' rĕspunse colonistulŭ. „Nu erá pămêntulŭ vrednicŭ câtŭ o părechie de cisme?« fŭ din nou întrebatŭ. »Ba da, rĕspunse elŭ, era celŭ mai bunŭ în totŭ oraşulŭ. Erba erá înaltă de cincĭ picióre, prin mijlocŭ curgea unŭ micŭ părîu şi într'unŭ colţŭ se aflá şi o mină de argintŭ neatinsă.' »Atuncĭ pentru ce n'ai primitŭ?« Colonistulŭ rĕspunse suspinândŭ: »Pentru că . . . n'avém cisme.«

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Ascultândŭ sătenii şi propunerea asta éră se născŭ certă şi gălăgiă asurditóre. Cei mai mulţĭ bucurosŭ şĭ-ar fi lăsatŭ. Se sfădiră pănă în nópte şi se despărţiră fără nicĭ o hotărîre.

25. Merge totŭ mai bine.

Omenii bine simţitorĭ şi cu minte din satŭ clătinaŭ din capŭ şi ḑiceaŭ: »istoria cu cruţatulŭ lemnelorŭ pănă-ĭ hĕulŭ n'o scótemŭ la căpĕtâiŭ cu ĕştĭ omenĭ încăpăţînaţĭ şi dîcoşĭ.« Răbdare rĕspundea Alexandru, zîmbindŭ, »cu încetulŭ se face oţetulŭ. Omenii trebue sĕ se înţelegă niţelŭ despre întrebarea asta, sĕ se gândéscă asupra ei şi se o mistue. Nicĭ Bogata nu s'a făcutŭ într'o singură ḑi. Săteniĭ nostri cândŭ li se face o nouă propunere folositóre, sunt asemenea copiilorŭ, carĭ vĕdŭ unŭ omŭ necunoscutŭ; la începutŭ strigă şi fugŭ spăriaţi, dupăaceea privescŭ la elŭ din depărtare; vĕḑêndŭ apoi că nu muşcă, se apropiă de elŭ unŭ pasŭ, în sfîrşitŭ se jocă cu densulŭ şi se prindŭ fraţĭ de cruce.«

Aşa grăí Alexandru.

Intr'aceea se făceaŭ pregătirĭ pentru clădirea, caseĭ de spălatŭ şi a cuptórelorŭ. Se tăiară lemne, s'adunară pietri, lutŭ, varŭ, şi cărămidă. Lucraŭ toţĭ împreună. Gazdele, carĭ voiaŭ sĕ aibă împreună unŭ cuptorŭ de coptŭ se înţelegeaŭ asupra rîndului de folosire şi hotărîră loculŭ mai sigurŭ şi maĭ potrivitŭ. Alexandru aduse unŭ zidarŭ din cei mai iscusiţĭ, totŭ elŭ cercetà maĭ multe sate, ca sĕ cunóscă întocmirile de pe acolo şi sĕ întrebuinţeze pentru Bogata ceea ce este mai folositorŭ şi mai înlesniciosŭ. Spre tómnă eraŭ şi gata cuptórele şi casa. Sătenii făceaŭ întrebuinţare de ele şi se bucuraŭ. Acum vedeaŭ în faptă că se cruţă cu ele multe lemne şi că sunt mai siguri în potriva foculuĭ.

Dér unŭ lucru urmeză din altulŭ. Unii ómeni veniră singuri la convingerea, că cuptórele cele mari de casă nu mai sunt aşa de lipsă, ca mai nainte, şi că se potŭ folosi şi mai mici, în carĭ se ardŭ mai puţine lemne. Alexandrŭ şi preotulŭ aveaŭ în case cuptoraşe de ăcestea, întocmite totŭ odată şi pentru fiertŭ. In oraşŭ sĕ vedeau de acestea aprópe în tótă casa. Cârciumarulŭ de odinióră, Buturugă, încă şi-a fostŭ adusŭ unŭ astfelŭ de cuptoraşŭ în casă la elŭ ca se arate mai domnesce. Cu cuptórele acestea erá mare câştigŭ. Lemnele economisite se puteaŭ vinde din ele şi se făcea banĭ. Nicĭ unŭ săteanŭ nu'şĭ uitá de cuvintele lui Alexandru: a arde lemne însemnéză a arde banĭ. Ómenii se temeaŭ acum numai de cheltuelile cu schimbatulŭ cuptórelorŭ.

Mulţĭ dintre cei treiḑecĭ şi doi asociaţĭ asupra cărora Alexandru, cu véḑa lui, avea încă mare înrîurire, îşĭ schimbaseră cuptórele, încă de cu tómnă, mai vêrtosŭ fiindŭ-că unora din ceĭ mai lipsiţĭ Alexandru le împrumutase şi câte vreo doi bani. Sĕ fi vĕḑutŭ acumŭ. cum veniaŭ vecinii şi vecinile de prin tóte unghiuleţele satului şi cum se uîtaŭ la cuptoraşele cele noue, ca la nişce minuni. Toţĭ rîdeaŭ de ele şi le luaŭ în bătaiă de jocŭ. Mai târḑiŭ însĕ după ce sosi iérna ghieţósă cu vifore şi cu zăpadă, toţĭ sĕ miraŭ, cum încălḑescŭ de bine cuptoraşele cele nouĕ ér' primăvéra, vĕḑêndŭ că proprietarii acestora mai aŭ încă şi lemne de vêvdutŭ, eraŭ şi ei încântaţĭ de ele. Cnptórele vechĭ, nu le mai apĕrá nimenĭ, şi în sfîrşitŭ tótŭ insulŭ voia se aibă o minune în casă. Mulţĭ vĕḑendŭ cum sunt făcute cuptoraşele altora îşĭ clădiră singurĭ pe ale lorŭ, nimerindu-le şi mai bine.

In primăvéră, cândŭ pârgarulŭ mergea din casă în casă, strigândŭ: »Daţĭ banĭ, ómenĭ buni! Cametele pentru datoria satului trebuescŭ plătite; plătiţĭ dér arenda pentru parcele!« atuncĭ auḑiaĭ pe unul şi pe altulŭ cârtindŭ: »slabă trebă! sĕ plătescĭ tu doi fiorinĭ şi încă ceva, dintr'odată, pentrŭ nimica tótă. Mâncalearŭ ciórele datorii comunale!« Unii alergară la Alexandru şi-ĭ ḑiseră: »De ce nu mai spui nimica de planulŭ d-tale d'a plătí întrégă datoria comunală cu lemne din pădure? Ia mai încearcă odată!«

Asta o aştepta Alexandru, şi la adunarea cea ma, de aprópe a sătenilorŭ ḑise: „Cum bagŭ eu de sémăi nimenĭ nu se învoesce sĕ priméscă datoria şi totodată nimenĭ nu se învoesce sĕ priméscă la anŭ eu unŭ stânjinŭ de lemne mai puţinŭ. Ei, bine, atuncĭ învoiţi-vĕ cu o jumĕtate de stânjinŭ! De atâte nu se va deslipi nimenĭ aşa de greu. Primiţi aşa dară la anŭ, în locŭ de trei stânjinĭ, doi şi jumĕtate până atuncĭ, pânā cândŭ vomŭ avé érā lemne în destulŭ in pădure şi în doi — trei anĭ nu va mai fi nicĭ pomená de datoriă.«

Propunerea lui Alexandru ce e dreptŭ, érā stêrni nemulţamire, dar în sfêrşită totŭ fu primită. Stăpânirea nu numai încuviinţă. ci şi lăudă intenţia, adecă gândulŭ sătenilorŭ. Acum se făcu cunoscutŭ, că se va tăia pădurea. Cumpĕrătorĭ se înfăţişară din tote părţile ca sĕ liciteze. In faţa şi la sfatulŭ pădurarilorŭ se tăiară copacii cei mai bătrânĭ. In multe locurĭ se tăiară şi copacĭ mai tinerĭ, unde erau pre deşĭ.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 15 Maiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.50
Rentă de aurŭ 4% . . .	92.55
Rentă de hârtiă 5% . .	89.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119. –
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.50
Bonurĭ rurale ungare . .	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101. –
Bonurĭ cu cl. de sortare	100. –
Bonurĭ rurale transilvane	100.50
Bonurĭ croato-slavone . .	100. –
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98. –
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117. –
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.30
Renta de hârtiă austriacă	80.70
Renta de arg. austr. . .	81.30
Renta de aurŭ austr. . .	101.55
Losurile din 1860 . . .	136.40
Acţiunile băncei austro-ungare	854.—
Act. băncei de creditŭ ung.	319. –
Act. băncei de creditŭ austr.	319.40
Argintulŭ —. — Galbinĭ împărătescĭ	5.73
Napoleon-d'orĭ	9.66
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.55
Londra 10 Livres sterlinge	121.70

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 30 Aprilie st. v. 1884.

Renta română (5%). . . .	Cump.	$94^{3}/_{4}$	vênd.	95
Renta rom. amort. (5%) . .	»	$94^{1}/_{2}$	»	95
» convert. (6%) . .	»	$99^{1}/_{2}$	»	$100^{3}/_{4}$
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . .	»	32	»	34
Credit fonc. rural (7%) . .	»	$104^{1}/_{2}$	»	$105^{1}/_{8}$
» „ „ (5%) . .	„	$92^{1}/_{2}$	„	$93^{1}/_{2}$
» » urban (7%) . .	»	$103^{1}/_{2}$	»	$103^{3}/_{4}$
» » » (6%) . .	»	$99^{1}/_{2}$	»	100
» » » (5%) . .	»	$90.^{1}/_{4}$	»	$90^{1}/_{2}$
Banca naţională a României	»	1426.	»	1432
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	»	236.	»	238
« » » Naţională . .	»	265.	»	275
Aurŭ	»	3.40%	»	3.50
Bancnote austriace contra aurŭ	»	2.09.	»	2.00

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 16 Maiu st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.28	Vênd.	9.29
Argint românesc	»	9.21	»	9.24
Napoleon-d'orĭ	»	9.62	»	9.64
Lire turcescĭ	»	10.85	»	10.89
Imperialĭ	»	9.85	»	9.88
Galbenĭ	»	5.60	»	5.63
Scrisurile fonc. »Albina« . . .	»	101.—	»	101.50
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Numere complete din „Gazetă“ dela 1 Ianuariu a. c. se mai află.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

DIARŬ CUOTIDIANŬ.

Abonamente

se potŭ face la **1** şi **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ . , . 12 fl. v. a.

„ „ „ 1/2 „ . . . 6 „ „

„ „ „ 1/4 „ . . . 3 „ „

Se acórdă abonamente şi lunare cu . . 1 „ „

Pentru România şi străinătate pe anŭ . 36 francĭ

„ „ „ „ 1/2 „ . 18 „

„ „ „ „ 1/4 „ . 9 „

Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonaţĭ sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea ḑiarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârḑiere.

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ 10%

„ „ „ 5— 8 „ 15%

„ „ „ 9—11 „ 20%

„ „ „ 12—15 „ 30%

„ „ „ 16—20 „ 40%

Dela 20 de repeţirĭ în susŭ 50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Administraţiunea Gazetei Transilvaniei.

Tipografia Alexi Braşovŭ.